

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-11

Ärendenummer SMF-2025-00220

Handläggare

Johan Silfwerin

Telefon: 031-368 23 47

E-post: johan.silfwerin@stadsmiljo.goteborg.se

Inriktningsbeslut för Sättningsförebyggande åtgärd Rörstrandsgatan/Neptunusgatan

Förslag till beslut

Stadsmiljönämnden antar inriktningsbeslut för ”Sättningsförebyggande åtgärd Rörstrandsgatan/Neptunusgatan” inför framtagande av förslags- och systemhandling.

Sammanfattning

Åtgärden ”Sättningsförebyggande åtgärd Rörstrandsgatan/Neptunusgatan” grundar sig i att förvaltningen identifierat behov av ny beläggning på Rörstrandsgatan och Neptunusgatan. Gatorna har under en längre tid haft en sättningsproblematik och en rad geotekniska utredningar har genomförts. Utredningarna har inte kunnat fastställa sättningsproblematikens orsak och det finns behov av vidare utredning.

Förvaltningen bedömer att sättningarna på platsen är så pass stora att en sättningsförebyggande åtgärd krävs för att minska risken för återkommande problem. Förvaltningen bedömer att det samtidigt finns möjlighet att åtgärda behovet av ny belysning på gatan samt behovet av nya dagvattenledningar och rännstensbrunnar.

Längs gatan löper en biotopskyddad allé som kan påverkas av en ombyggnation. Utförande av åtgärden förväntas innebära behov av samverkan inom staden såväl som med externa intressenter.

Då alla förutsättningar kopplat till geoteknik och samordning inte är utredda bedömer förvaltningen att en projektering bör föregås av framtagande av förslags- och systemhandling. Inför ett genomförandebeslut förväntas förvaltningen kunna presenta ett konkret åtgärdsförslag och därav ge förutsättningar för projektering och produktion.

Då åtgärden har en bedömd totalkostnad för samtliga skeden överstigande 20 miljoner kronor ska stadsmiljönämnden fatta inriktningsbeslut för åtgärden. Ett eventuellt framtida behov av reviderat inriktningsbeslut hanteras enligt förvaltningens rutin för avvikelshantering.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Åtgärden återfinns i stadsmiljönämndens investeringsplan, version 2025, under investeringsområde Gator och vägar.

Åtgärden har en bedömd kostnadsram på 50–90 miljoner kronor (löpande prisnivå). Kostnaden för framtagande av förslags- och systemhandling beräknas till cirka 2 miljoner kronor (löpande prisnivå).

Spannet tar höjd för de osäkerheter som i dagsläget föreligger. Osäkerheterna förväntas minska allteftersom arbetet fortskrider och i samband med ett genomförandebeslut förväntas förvaltningen kunna presentera en uppdaterad kostnadsbedömning för samtliga skeden. Bedömningen av kostnadsramen grundar sig i genomförda geotekniska utredningar samt de erfarenhetsvärden som finns på förvaltningen. Kostnadsramen är bedömd med utgångspunkt i att en varaktig åtgärd utförs.

Ett omhändertagande av gatans sättningsproblematik bedöms öka anläggningens livslängd i förhållande till en enklare beläggningsåtgärd. En enklare beläggningsåtgärd, där enbart gatuhöjning och beläggningsarbeten utförs, bedöms driva på sättningsarna ytterligare genom att ny belastning tillförs. Åtgärden bedöms matcha väl med förvaltningens strategiska mål om långsiktig hållbarhet och kostnadseffektivitet (*Trafikkontorets strategiska plan för att åtgärda underhållsbehovet i det kommunala gatunätet 2020-2025*).

Risken för skador på angränsande fastigheter och infrastruktur bedöms minska om sättningsproblematiken åtgärdas. Åtgärden bedöms därav minska risken för skadeståndskostnader. När gatan sjunker ändras belastningarna på angränsande fastigheter och gatans roll i områdets dagvattenhantering förändras. Sättningsproblematiken riskerar då att påverka närområdet där exempelvis Lundbyleden och Göteborgs hamnbana passerar. Åtgärden bedöms därav medföra att framkomligheten i statlig och samhällsviktig infrastruktur ej påverkas.

Med en ny beläggning bedöms kostnaderna för att drifva och underhålla ytorna i ett inledande skede bli lägre än i dag, för att i slutet av anläggningens livslängd ligga i nivå med dagens drift- och underhållskostnader.

Eventuella kostnader för hantering av förorenade massor finansieras genom kommunbidraget.

Ett eventuellt framtida behov av reviderat inriktningsbeslut hanteras enligt förvaltningens rutin för avvikelshantering.

Bedömning ur ekologisk dimension

Åtgärden bedöms ha en betydande miljö- och klimatpåverkan. Stadsmiljöförvaltningen bedömer att asfalt är en av de största bidragande posterna till förvaltningens totala klimatpåverkan. Trafikkontoret har tidigare undersökt klimatpåverkan från byggnation, drift och underhåll. Resultatet visade då att asfalt stod för 22 procent av koldioxidutsläppen inom investerings- och exploateringsprojekt samt inom drift- och underhållsåtgärder. Endast diesel var en större bidragande utsläppskälla. Stadsmiljöförvaltningen ställer vid upphandling krav på att asfalten som används ska ha låg klimatpåverkan. Enligt Teknisk handbok ska krav ställas på att minst 10 % asfalten ska bestå av återvunnen asfalt. Stadsmiljöförvaltningen undersöker löpande möjligheten att höja kraven.

Åtgärden bedöms riskera att ha en negativ påverkan på den allé som löper längs med gatusträckan. Alléer är viktiga för den biologiska mångfalden med värden för växter, djur och svampar. Ett eventuellt behov av inverkan på trädallén skulle motverka flera av stadens mål och strategier. I *Miljö- och klimatprogram för Göteborgs Stad 2021-2030* finns exempelvis mål om att öka den biologiska mångfalden i stadsmiljön. Alléer och alléträd har, enligt 7 kap 11 § i *Miljöbalken*, ett generellt skydd. Nedtagning av träd kräver dispens från länsstyrelsen och även markarbeten i anslutning till allén kan kräva dispens.

Bedömning ur social dimension

Åtgärden bedöms som positiv ur social dimension. Väl omhändertagna miljöer bidrar till att Göteborg upplevs som en trygg, säker och attraktiv stad. Att gatans bristfälliga belysning åtgärdas bedöms bidra till en ökad trygghetskänsla i området. Genom att säkra anläggningarnas funktion och därmed möjliggöra en god trafiksäkerhet bidrar åtgärden till uppfyllandet av nollvisionen. Genom att möjliggöra en god tillgänglighet och framkomlighet i anläggningen bidrar åtgärden även till en jämlik tillgång till stadens resurser (*Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018-2026*).

Åtgärden bedöms riskera att ha en negativ påverkan på den allé som löper längs med gatusträckan. Alléer är viktiga landmärken i staden och bidrar till platsens identitet. Som skapande av ett tidvis grönt och skuggat stadsrum har allén även andra sociala värden. Den skuggning som följer av trädens kron täckning skyddar exempelvis mot hetta och träden bidrar på så vis till att skydda staden mot effekterna av ett förändrat klimat.

Ärendet

Enligt stadsmiljönämndens delegationsordning, ska stadsmiljönämnden fatta inriktningsbeslut för investeringsprojekt med en total kostnad för samtliga skeden överstigande 20 miljoner kronor. ”Sättningsförebyggande åtgärd Rörstrandsgatan/Neptunusgatan” har en bedömd kostnadsram på 50–90 miljoner kronor (löpande prisnivå) varför inriktningsbeslut lyfts till nämnden för avgörande.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Ärendet avser en underhållsåtgärd på Rörstrandsgatan och Neptunusgatan.

Gatorna Rörstrandsgatan och Neptunusgatan är belägna parallellt med Lundbyleden i primärområde Rambergsstaden. Tillsammans utgör de en gatusträckning om cirka 550 meter. Gatans nordvästra sida kantas huvudsakligen av trevåningshus och längs gatans sydöstra sida löper ett bullerplank och en allé av poppel.

Både gatans gång- och körbanor är i stort behov av ny beläggning och sträckan har tidigare inkluderats i trafikkontorets beläggningsplaner. Beläggningsarbetet har inte genomförts som planerat då ledningsägare visat på behov av att samplanera åtgärder.

Sättningsproblematik har funnits på gatan under en längre tid och det finns behov av att höja gång- och körbanorna. Marknivån varierar nu mellan cirka +0,1 och cirka +0,8 längs gatan. Sättningsproblematiken har uppmärksamats av allmänheten i inkommande ärenden och via medier. Sättningsarna förvärrades i samband med värmeböljan 2018.

En rad åtgärder för att undersöka orsaken till sättningsproblematiken har vidtagits. Kretslopp och vatten har undersökt sina ledningar under gatan och kommit fram till att det inte är något fel på dessa. Även en geoteknisk undersökning med hänsyn till dagvatten har tagits fram på uppdrag av Kretslopp och vatten. Utredning ligger till grund för att Kretslopp och vatten beslutat att inte göra något ledningsschakt på gatan.

För att skapa förutsättningar för vidare projektering har stadsmiljöförvaltningen beställt en översiktlig sättningsutredning. Utredningen redovisar sättningsproblematiken men ger inga svar på sättningsarnas orsak och därav inga förutsättningar för en lösning på

problematiken. Utredningen rekommenderar att kompletterande geotekniska undersökningar utförs.

Om sättningarna påverkas av träden i den allé som löper parallellt med gatan är följaktligen inte utrett. Alléer och alléträd har enligt 7 kap 11 § i miljöbalken ett generellt skydd. Nedtagning av träd kräver dispens från länsstyrelsen och även markarbeten i anslutning till allén kan kräva dispens.

Utöver behovet av att åtgärda gatans beläggning och bakomliggande sättningsproblematik finns behov av att se över gatans belysning. På gatusträckan har stadsmiljöförvaltningen belysningsarmaturer på hänglina, med fästen på fasader och på Trafikverkets master längs Lundbyleden. Belysningskabeln är delvis uttjänt och armaturerna placering orsakar bländning för boende. Förvaltningen har därtill uppmärksammat på att gatan upplevs som otrygg av boende och allmänhet. Även behov av utbyte av stadsmiljöförvaltningens dagvattenledningar och rännstensbrunnar föreligger.

Behovet av samverkan med andra aktörer, så som Trafikverket, ledningsägare och fastighetsägare, undersöktes i samband med att beläggningsarbeten för gatan planerades under 2023. Förutsättningarna för samverkan med andra aktörer är nu inaktuella och kräver vidare analys

Innehåll

Sammantaget är gatan i behov av en omfattande underhållsåtgärd. I åtgärden ingår ny beläggning, höjning av gång- och körbanor samt en sättningsförebyggande åtgärd. Därtill ingår utbyte av gatans ledningar och rännstensbrunnar såväl som utbyte av gatans belysningsanläggningar.

Innan kompletterande geotekniska undersökningar utförts kan förvaltningen inte redovisa den sättningsförebyggande åtgärden närmare. En möjlig åtgärd är att gatans befintliga fyllningsmassor byts ut mot så kallad lättfyllnad och att en spont sätts mot Lundbyleden. Åtgärden innebär kortfattat att gatans belastning på marken minskar. Åtgärden rekommenderas i den översiktliga sättningsutredningen och åtgärden ligger även till grund för förvaltningens kostnads kalkyl.

Då alla förutsättningar kopplat till geoteknik och samordning inte är utredda bedömer förvaltningen att en projektering bör föregås av framtagande av förslags- och systemhandling. Projektet behöver då utreda sättningsproblematiken för att klargöra förutsättningarna för en ombyggnation av gatan.

Förvaltningen bedömer därtill att projektet bör svara på vilken budgetram som krävs för projektering och produktion av en enklare åtgärd, där höjning av gatan och beläggningsarbeten utförs men där sättningsproblematiken ej åtgärdas. Projektet ska då även beskriva konsekvenserna av en sådan åtgärd. Dels avseende anläggningens förväntade livslängd, dels avseende åtgärdens eventuella påverkan på angränsande fastigheter och angränsande infrastruktur.

Syfte

Åtgärden syftar till att upprätthålla funktion, standard och framkomlighet för anläggningen samt att öka upplevelsen av trygghet längs gatan.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningens bedömning är att sättningarna på platsen är så pass stora att en större åtgärd, som ligger utanför ordinarie drift och underhållsåtgärder eller beläggningsplaner, krävs. Förvaltningen bedömer att det samtidigt finns möjlighet att omhänderta behovet av ny belysning samt behovet av nya dagvattenledningar och nya rännstensbrunnar.

Sammantaget bedöms åtgärden utgöra en långsiktigt hållbar åtgärd som minskar behovet av återkommande underhållsåtgärder. Åtgärden bedöms även minska risken för skador på angränsande fastigheter och infrastruktur.

Stadsmiljöförvaltningen bedömer att åtgärden bidrar till att möta ambitionerna i flera av Göteborgs Stads beslutade program och planer, bland annat *Trafikkontorets strategiska plan för att åtgärda underhållsbehovet i det kommunala gatunätet* och *Göteborgs Stads program för en jämlik stad 2018–2026*.

Förvaltningen bedömer dock att åtgärden riskerar att ha en negativ påverkan på den trädallé som löper längs gatan. En negativ påverkan riskerar att motverka stadens mål om att öka den biologiska mångfalden i stadsmiljön (*Miljö- och klimatprogram för Göteborgs Stad 2021-2030*).

Då alla förutsättningar kopplat till geoteknik och samordning inte är utredda bedömer förvaltningen att en projektering bör föregås av framtagande av förslags- och systemhandling.

Stadsmiljöförvaltningen föreslår därmed att stadsmiljönämnden godkänner inriktningsbeslut för ”Sättningsförebyggande åtgärd Rörstrandsgatan/Neptunusgatan”.

Josefine Johansson

Anders Ramsby

Avdelningschef

Förvaltningsdirektör

Planering och investering

Stadsmiljöförvaltningen